

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1932

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 46^Α
ΑΘΗΝΑΙ

στες, ἀμφίβολες, ἀλληλοσυγκρουόμενες κι' ἀνεξήγητες ἐντυπώσεις, κ' οἱ φίλοι τῆς μιανῆς μετὴν πεποιθήσεως πῶς ὑστέρησε ἢ ἄλλη. Ἐμεῖς, μιὰ-δύο φορές πού πήγαμε, φύγαμε μ' αἰσθημα ὀδύνης. Γιατί ἀγαποῦμε τὴν Κυβέλη καὶ τὴ Μαρίκα, πού σ' αὐτὲς χρωστοῦμε μὴ Φωτεινὴ Σάντρη καὶ μιὰ Στέλλα Βιολάντη, ὅσο δὲν τις ἀγαπᾷ βέβαια ὁ κ. Μελάς, πού τὸ κάτω-κάτω μπορεῖ νὰ μὴν τοὺς χρωστᾷ καὶ τίποτα...

Γρ. Ξ.

Τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἔργα.

Ἀπὸ τὰ ἔργα πού θὰ καίξῃ τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο—καὶ κατὰ τὸν ὀργανικὸ του νόμο, καὶ κατὰ τὴ γνώμη μας, καὶ κατὰ τὴ γνώμη ὄλων ἐκείνων πού ἔχουν συναίσθησι τοῦ πραγματικοῦ προσορισμοῦ του—τὰ μισὰ τοῦλάχιστο πρέπει νὰ εἶναι ἑλληνικά. Εἶτε ἀρχαῖα—ἂν καὶ τὰρχαῖα πολλοὶ δὲν τὰ θεωροῦν μόνο ἑλληνικά—εἶτε μεσαιωνικά, εἶτε νεώτερα, εἶτε σύγχρονα. Ἀλλὰ προκάντων καινούρια, ἀπαιχτα, ζώντων κι' ἐργαζομένων συγγραφέων, παλαιῶν ἢ νέων· γιατί μόνον αὐτὰ θὰ κινούσαν ἕνα ζωηρὸ ἐνδιαφέρον καὶ θὰ δημιουργοῦσαν μιὰ θεατρικὴ κίνηση, μιὰ θεατρικὴ ζωὴ. Ἀλλὰ πού εἶναι τα;... Θὰ νόμιζε κανένας πῶς, ὕστερ' ἀπὸ ἕνα χρόνον πού δημοσιεύθηκε ἡ σχετικὴ προκήρυξις, τὸ γραφεῖο τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου θὰ εἶχε κατακλυσθεῖ ἀπὸ χειρόγραφα, κι' ἡ Καλλιτεχνικὴ Ἐπιτροπὴ δὲν θὰ εἶχε παρὰ νὰ διαλέξῃ. Κι' ὅμως δὲν ἔχουν ὑποβληθεῖ ὡς τώρα παρὰ ὀλίγα ἀπὸ νέους—καὶ τὰ περισσότερα, ἐννοεῖται, ἀδόκιμα—κι' ἐλάχιστα ἀπὸ γνωστούς ὅπως δὴποτε συγγραφεῖς. Ἔτσι, στὸ δραματολόγιον τῆς ἐρχομένης περιόδου, πού καταρτίζεται τώρα, — δραματολόγιον ἀπὸ δεκαπέντε ὡς εἴκοσι ἔργα—εἶναι ζήτημα ἂν τὰ νέα ἑλληνικά, τὰ ἀπαιχτα, θὰ ὑπερβαίνουν τὰ τρία ἢ τέσσερα. Καὶ φυσικὰ θὰ παρουσιασθῇ ἀνάγκη ναὺξῆσι ὁ ἀριθμὸς τους μετὰ δύο-τρεις καλῆς ἐπιτυχίας, ὅπως ἐγίνε φέτος μετὰ τὴ «Βαβυλωνία» κι' ἀπὸ τὰ ἔξη ἔργα πού παίχτηκαν, τὰ τρία ἦταν ἑλληνικά, δηλαδὴ ἀκριβῶς τὰ μισὰ.

Ἄν αὐτὸ δὲν κατορθωθῇ τυχὸν καὶ κατὰ τὴν ἐρχομένην περίοδον, οἱ ἐνδιαφερόμενοι θὰ διαμαρτυρηθοῦν. Ἀλλὰ ποῖος θὰ φταίῃ; Ὁχι βέβαια ἡ Καλλιτεχνικὴ Ἐπιτροπὴ, οὔτε τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον. Οἱ συγγραφεῖς τότε; Ἴσως οὔτε αὐτοί. Ἐπειδὴ τάχα ἐγίνε τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, ἔπρεπε νὰ ἐμπνευσθοῦν καὶ νὰ γράψουν μετὰ τὸ στασιόν, ἀφοῦ τοὺς τελευταίους αὐτοὺς δίσχετους χρόνους ἔξουθενήθησαν νὰ κάνουν καὶ τὰ δύο; Ἡ ἐποχὴ μόνο φταίει, μετὰ τὴν γιὰ χίλιους λόγους ἐλαττωμένη πνευματικὴ ζωὴ καὶ κίνηση. Ἄν τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο ἀνοίγε πρὸ εἴκοσι ἢ δεκαπέντε ἐτῶν, ὅταν οἱ συγγραφεῖς μας διατηροῦσαν ἀκόμα τὴν ὄρεξίν τους, τὴν αἰσιοδοξίαν καὶ τὴν ἐργατικότητά, τὰ πράγματα θάταν κάπως διαφορετικά... Ὁπως δὴποτε, μιὰ κάποια κίνηση κι' ἔτσι θὰ γίνῃ. Κι' ἂν ἀπὸ τὰ νέα ἑλληνικά ἔργα πού θὰ παιχθοῦν στὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, ἕνα-δύο σημειώσουν καλὴ ἢ μεγάλην ἐπιτυχίαν, τότε ἀσφαλῶς θὰ γραφθοῦν κι' ἄλλα. Κι' ἡ κίνηση θὰ ζωηρέσῃ, καὶ

θὰ ζωηρέσῃ ἀπὸ χρόνον σὲ χρόνον, καὶ οἰγά-οἰγά... θάλλάξῃ ἡ ἐποχὴ. Μετὰ ἄλλους λόγους, τὸ Ἐθνικὸ Θέατρο, ὅπως ἰδρύθηκε κι' ὅπως λειτουργεῖ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἔχη μιὰ καλὴ ἐπίδρασις κι' ἕνα καλὸ ἀποτέλεσμα στὸ μέλλον. Πρὸς τὸ παρόν, πρέπει νὰ ρευσθοῦμε στὰ λίγα. Ὑστερα θάρθουν καὶ τὰ πολλὰ...

Γρ. Ξ.

Ἡ σεξουαλικὴ ἠθικὴ κι' ἡ Ἐπιστήμη

Ἡ κυρία Ἄννα Κατσιόγρα ἀπαντᾷ παρακάτω στὸ ἀρθρον πού ἔγραψε ὁ κ. Ξενοπούλου ἐξ ἀφορμῆς τοῦ τελευταίου τῆς βιβλίου. Καὶ παρουσιάζει μιὰ καινούργια ὁλωςδιόλου ἀποψη τοῦ ζητήματος, πού δὲν ὑπάρχει στὸ βιβλίον τῆς. Ὅτι δηλαδὴ ἡ σεξουαλικὴ ἠθικὴ τοῦ μέλλοντος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὶς προόδους πού θὰ κάμῃ, σὲ ὁρισμένα σημεῖα τῆς δικαιοδοσίας τῆς, ἢ Ἱατρικῆ Ἐπιστήμης. Βεβαίωτατα ἡ καινούργια αὐτὴ ἀποψη εἶναι ἀξιοπρόσεχτη. Μόνον πού ἐκφεύγει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ κ. Ξενοπούλου. Γι' αὐτὸ δὲν θίπαντήσῃ στὸ ἀρθρον τῆς κ. Κατσιόγρα, οὔτε θὰ δεχθῇ ἀπάντησι ἀπὸ ἄλλον πού νὰ μὴν εἶναι τοῦλάχιστο γιατρός. Ὅσο γιὰ τὴν ἐλευθεροστομίαν, νομίζει πῶς ὅταν μιλοῦν ἡ Ἐπιστήμη κι' ἡ Φιλοσοφία, ἔχουν κάθε δικαίωμα νὰ ὀνομάζωνται τὴ σκάφη σκάφη καὶ τὰ σύκα σύκα. Ἡ «Νέα Ἐστία» οὔτε «οἰκογενειακὸ ἀνάγνωσμα» εἶναι, οὔτε περιοδικὸ γιὰ καιδιά.

Ἴδου τὸ ἀρθρον τῆς κυρίας Κατσιόγρα, πού ἔχει τὸν τίτλον «Γενετήσια Ἀγωγή—γενετήσια ἠθικὴ»:

Τὸ κυκλοφορῆσαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Προετοιμασία τοῦ κοριτσιοῦ στὰ γενετήσια ζητήματα» βιβλίον μας, πού εἶχε τὴν τιμὴ νὰ κριθῇ ἀπὸ τὸν κ. Ξενοπούλου, εἶναι μέρος μόνον τῆς ὅλης σχετικῆς μελέτης μας. Στὸ τεῦχος αὐτὸ δίδομεν καὶ μερικὰς συμβουλὰς, ὡς εἶδος σωσιβίων, στὰ κορίτσια πού θαλασσοδέρνονται στὸν ὠκεανὸ τοῦ ἔρωτος. Τὸ πόσο ἀδίκαια συμβουλαὶ αὐταὶ ἐχαρακτηρίσθησαν ὡς προτροπαὶ πρὸς παγίδευσιν τῶν ἀνδρῶν, φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐξῆς παράγραφον πού ὑπάρχει στὸ ἴδιον κεφάλαιον: «Ἔτσι ἔχουν τὰ πράγματα, ὅταν ζοῦμε τὴν ζωὴν μας ζωοδῶς ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ἡ ζωὴ τῶν φωτισμένων ἀνθρώπων;» νά, ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς σειρᾶς αὐτῆς τῶν βιβλίων μας.

Διὰ νὰ λείψῃ κάθε ἰχνος τῆς ἀνωτέρω κατηγορίας, θεωροῦμεν καλὸν νὰ μεταφέρωμεν ἐδῶ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα, πού παραλαμβάνομεν ἀπὸ τὸ δεῦτερον τεῦχος, τὸ ὅποιον ἔχομεν ἔτοιμον πρὸς ἐκτύπωσιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἔρως—Γόμος»:

«Πολλὰ κορίτσια, μᾶς λέγουν: «Καὶ ὅμως τίς βαμμένες καὶ ξεπαρθενεμένες προτιμοῦν οἱ ἄνδρες» καὶ αὐτὲς πανδρεῦνται εὐκολώτερα». Ἐπιτρέψατέ μοι, ἀγαπητὰ μου κορίτσια, νὰ μὴ συμφωνῶ ἀπολύτως μαζί σας στὸ ζήτημα αὐτό. Ὑπάρχουν ἐκ φύσεως μερικὰ κορίτσια πλασμένα ν' ἀρέσουν περισσότερον στοὺς ἄνδρας. Μπορεῖ αὐτὰ νὰ μὴν εἶναι κἂν ἄμορφα, ἔχουν ὅμως ἐκεῖνο τὸ μάτι πού λωλαίνει τοὺς

ἄνδρας, καὶ θὰ τὴν στεφανωθοῦν καὶ ἂν ἀκόμη γνωρίζουν πῶς ἔχει περάσει ἀπὸ πολλά ἄλλα χέρια. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα κορίτσια ἀπολύτως ἀντιπαθητικὰ καὶ ἀποκρουστικὰ, τὰ ὁποῖα μένουν τοιαῦτα ὅσο καὶ ἂν βαφοῦν καὶ ντυθοῦν.

Τοὺς δυὸ αὐτοὺς τύπους περιγράφει ἐξαιρετικῶς καλὰ ὁ κ. Ξενοπούλος στὸ ἐκλεκτὸ διήγημά του «ὁ Κακὸς Δρόμος». (Καθὼς βλέπετε διαβάζομεν καὶ δικού, μας συγγραφεῖς πού ἀξίζουν, ἄλλὰ φυσικὰ δὲν ἀναφέρομεν παρὰ μόνον τὰ ἔργα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα συμφωνοῦν μὲ τὰς ἀπόψεις μας).

Αὐτοὶ οἱ δυὸ τύποι εἶναι ἐξαιρέσεις. Ὁ φυσιολογικὸς τύπος περνᾷ ἀπὸ τὴν μέσην. Τὸ καθένα ἔχει κάποια χάρη, καὶ μάλιστα ὅταν ἔχη τὴν φρεσκάδα τοῦ κοριτσιοῦ. Πολλὰ ἀπ' αὐτὰ κατορθώνουν, μὲ τὰ βαψίματα καὶ τὰ κτυπητὰ ντυσίματα, νὰ ἐλκύσουν τὴν προσοχὴ τῶν γύρω τῶν ἀνδρῶν. Ἄν αὐτὰ ἔχουν τὴν τέχνην νὰ διεγείρουν τὸν πόθον χωρὶς νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ, ἂν οἱ ἄνδρες εἶναι ἀπὸ τοὺς ἐλαφροὺς, χωρὶς αὐτοκυριαρχία, ἐρμαία τῶν ὁρμῶν τους, εἶναι πλέον ἢ βέβαιον ὅτι θὰ τὰς ὑπανδρευθοῦν. Αὐτὰ τὰ κορίτσια καὶ αὐτοὺς τοὺς γάμους μὴ τοὺς ζηλεύετε, γιατί ἀφοῦ ἱκανοποιηθῇ ὁ πόθος πού τοὺς ἠνωσε, μένουν δυὸ ξένοι, ἢ μᾶλλον δυὸ ἐχθροί. πού δὲν τοὺς ἐνώνει τίποτε καὶ τοὺς χωρίζουν τὰ πάντα. Δυσπιστεῖτε λοιπὸν στοὺς γάμους αὐτούς, πού ἔχουν ὡς μόνον σύνδεσμο τὸν διεγερθέντα καὶ μὴ καταβεσθέντα πόθον τοῦ ἀνδρός.

Ἄντιθέτως: Δὲν ὑπάρχει σοβαρὸ κορίτσι μὲ ἀπλὴ περιβολὴ καὶ πλούσιο τὸν ψυχικὸ καὶ πνευματικὸ της κόσμον, πού δὲν ὑπανδρευθῆ μὲ τὸν ἄνδρα μὲ τὸν ὁποῖον συνεργάζεται, συχνὰ μάλιστα προϊστάμενον της. Ἠρόκειται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, περὶ σοβαρῶν ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι οὔτε σκέψιν, ὡς τὴν ὥραν, ἔκαμναν γιὰ γάμο· διότι εἶχαν τὴν χειρίστην γιὰ τὸ σημερινὸ κορίτσι γνώμην, ἀλλάζουν ὁμως ἀπόφασιν, ὡς ἔλθουν σ' ἐπαφὴ μὲ τὸ καθὼς πρέπει κορίτσι.

Θὰ μ' ἐρωτήσουν: «Πόσοι εἶναι οἱ σοβαροὶ αὐτοὶ ἄνδρες;» Ἀπαντῶ: «Ὅσα καὶ τὰ σοβαρὰ κορίτσια». Πάντως περισσότεροι, καὶ οἱ μὲν καὶ αἱ δέ, ἀφ' ὅ,τι φαντάζονται οἱ πολλοί. Ἄλλ' αὐτοὶ δὲν κυκλοφοροῦν στὰ κέντρα καὶ δὲν κάμνουν θόρυβον· γι' αὐτὸ δὲν εἶναι γνωστοί. Αὐτοὶ κάμνουν τοὺς ἀληθινούς γάμους, γιατί καὶ οἱ δυὸ παντρεύονται ἐν πλήρει γνώσει τοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου, καὶ ἐκλέγουν τὸ ἕτερον ἡμισὺ των προικισμένο μὲ τὰ πρὸς ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ἀπαιτούμενα προσόντα».

Ἄπὸ τ' ἀνωτέρω γίνεται ὀλοφάνερο, πῶς αἱ ἀπόψεις μας ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ συμφωνοῦν ἀπολύτως μὲ τὰς τοῦ κ. Ξενοπούλου.

* *

Θὰ μᾶς ἐρωτήσουν ἴσως ἂν ἐξακολουθοῦμε νὰ πιστεύουμε στὴ γενετησιὰ ἠθικὴ, τὴν ὁποῖα διδάσκουμε, καὶ μετὰ τὸ ξετίναγμα πού της ἔχαμεν ὁ κ. Ξενοπούλος.

Βεβαιότατα, ἐξακολουθοῦμε νὰ πιστεύουμε στὸ βάσιμον αὐτῆς. Καὶ διὰ νὰ πείσωμεν περὶ αὐτοῦ τοὺς ἄλλους, θ' ἀναφέρωμεν ἓνα μόνον

ἐπιχείρημα, καὶ ἐπιφυλασσόμεθα ν' ἀναπτύξωμεν τὰ ὑπόλοιπα ἐν καιρῷ.

Πιστεύω νὰ παραδέχεται ὁ κ. Ξενοπούλος τὸ ἐξῆς ἀξίωμα: «Τίποτε ἐξ ὅσων ἐπιβουλεύονται τὴν ἀκεραιότητα τῶν δημιουργικῶν ὁργάνων τῆς γυναίκας δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι ἠθικόν».

Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἀκεραιότητα ἐπιβουλεύονται περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο αἱ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον μακροχρόνιαι στείραι ἐρωτικαὶ σχέσεις, εἴτε λαμβάνουν χώραν πρὸ εἴτε καὶ μετὰ τὸν γάμον. Γιατί ἀσφαλῆ προφυλακτικά, καθὼς καὶ θεραπευτικὰ μέσα κατὰ τῶν μεταδοτικῶν νοσημάτων δὲν ὑπάρχουν πρὸς τὸ παρόν. Εἶναι δὲ τὰ συνοικέσια αὐτὰ, ὅταν χρονίσουν, ἡ μεγαλύτερα αἰτία ἀθεραπεύτου στείρωσεως.

Δὲν ὑπάρχουν προσέτι οὔτε ἀσφαλῆ κατὰ τῆς συλλήψεως προφυλακτικά μέσα. Τὸ μαρτυροῦν αἱ χιλιάδες τῶν νόθων, ἢ ἀθεραπευτῆ αὐτῆ πληγῆ τῶν συγχρόνων κοινωνιῶν. Τὸ πιστοποιοῦν ἀκόμη αἱ ἀπειροσθίμες ἐκτρώσεις ὑπάνδρων καὶ ἀνυπάνδρων, πού λαμβάνουν χώραν καθημερινῶς. Εἶναι δὲ αἱ ἐκτρώσεις αὐταὶ ἡ δευτέρα μεγάλη αἰτία πού καταστρέφει τὴν δημιουργικὴν τῆς γυναίκας ἱκανότητα.

Αἱ ἀλήθειαι αὐταί, τὰς ὁποίας ἡμεῖς περισυλλέγομεν στὰ ἱατρεῖα μας, μοιραίως βαρύνουν στὴν ἐξαγωγή τῶν τόσον ἀνεπιθυμητῶν συμπερασμάτων μας. Ἄλλ' ἀλήθειαι φύσεως τοιαύτης δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων πού διὰ μόνης τῆς διαισθήσεως καὶ τῆς, διανοήσεως εἶναι δυνατόν νὰ γίνουν ἀντιληπταὶ ἀπὸ συγγραφεῖς καὶ λοιποὺς διανοουμένους.

Πάντως ὁμως οἱ κοινωνιολόγοι δὲν μποροῦν παρὰ νὰ λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν των τὰς παρατηρήσεις αὐτὰς τῶν ἱατρῶν. Καὶ εἶναι ἐπομένως πλέον ἢ βέβαιον ὅτι, πρὶν ἢ χαρακτηρίσουν τὴν παρθενίαν πρόληψιν καὶ ζητήσουν τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ πίνακι, θὰ περιμένουν ν' ἀνακαλύψῃ ἢ ἐπιστήμη ἀπολύτως ἀσφαλῆ προφυλακτικά μέσα ἐναντίον ὅλων ἐκείνων πού ἐπιβουλεύονται τὴν μητρότητα. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι αἱ ἐπιστημονικαὶ πρόοδοι καὶ ἀνακαλύψεις εἶναι οἱ κυριώτεροι παράγοντες τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀνθρωπίνων πρὸς ἐπιθυμητὰς κατευθύνσεις, καὶ ὅτι εἰς οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ πάσης φύσεως προπαγάνδα, ἂν προηγουμένως δὲν προλειανθῇ τὸ ἔδαφος ἀπὸ ἀνακαλύψεως, πού καθιστοῦν ἀχρηστες τὶς τέως πίστεις μας.

Μέχρι τῆς ποθητῆς αὐτῆς ἡμέρας, ἡ παρθενία θὰ ἐξακολουθῇ νὰ μένη τὸ σύμβολο σεβασμοῦ πρὸς χρησίμους κοινωνικοὺς θεσμούς, ἢ γενετησιὰ ἠθικὴ νὰ εἶναι ζῶσα ἀξία, καὶ ἡ διδασκαλία αὐτῆς ὄχι βέβαια περιττή.

ANNA ΚΑΤΣΙΓΡΑ

Παρτυμολογικά

Στὸ τελευταῖο ἄρθρο μου γιὰ τὴν *παρτυμολογία* ἔλεγα γιὰ τὴ λέξη *καταδίκη*, πῶς στὴν Ἡπειρὸ τὴ λένε μὲ τὸ νόημα τοῦ πλησμονῆ καὶ σημαίωνα: «Ὅποιος ξαίρει πῶς παρανοήθηκε, νὰ τὸ γράφει νὰ φωτιστοῦμε (σελ. 245).

Ὁ συνάδελφος κ. Ν. Ἀνδριώτης ἀπάντησε στὸ ρῶτήμά μου καὶ μᾶς φώτισε τελειω-